

ህፁፅ ፍርዲ ናይ ፍትሒ ምልክት ዶ ክኸውን ይኸእል?

ካብ ተዓዛቢ

እቲ ከቢድን ሓያል ጥንቃቄ ዘድልዮን ኣብ ናይ ደቂ ሰባት መፃኢ ዕድል ብይን ምሃብ እዩ፤ ሓድሓዲኡ ብይን መሊሰካ ንኸትሪኦ እውን ዕድል ዘይህበካ ስለ ዝኸውን ከምዚኣ እንተዝገብር ነይረ እናበልካ ናይ ኣእምሮ በሰላ ገዲፉልካ ይሓልፍ። ፍርዲ እንተ ደንጉዩ ዳርጋ ዝተነፍገ እዩ ዝብል ናይ ፀፃዱ ምስላ ኣሎ። ኣባሃህልኡ ቅቡል እኳ እንተኾነ ናይ ግዜ ገደብ ግን ዘቐምጥ ኣይኮነን፤ እቲ ምድንጓይን ዘይምድንጓይን በቲ ወዲ ሰብ ዘቐመጦ ናይ ፍትሒን ከይድን መሰረት ገይሩ ክፍፀም እንተዘይተኻኢሉ ጥራይ ን ምምልካት ዝተቐመጦ ይመስለኒ። እንተዘይኮይኑ ካብ ናይ ሕግን ፍትሕን ኪኢላታት መልሲ ይፅበ።

ብሓደ ወገን እዋን ዝሓለፎን ንቂም በቀል (Vigilantism) ዝዕድም ናይ ኣምሓርኛ ኣባሃህላ ኣሎ 'ሌባ ተይዞ ዱላ ይጠየቃለ ወይ" ዝብል ኣባሃህላ እዙይ ምንም እኳ ድሑርን ኣብ ልዕሊ ወንጀል ወንጀል ንኸፍፀም ዝዕድም እንተኾነ ፍፃመታቱ ግን ኣብ ሃገርና ይኹን ጎረባብቲ ሃገራት ክፍፀም ይረክ እዩ።

ናብ እዚ ልዕል ኢሊ ዝገለፀኩዎ መንደርደሪ ሓሳብ ከእትወኒ ዝኸኣለ ኣብዚ ሰሙናት ኣብ ሃገርና ብፍላይ ካብ ክልል ትግራይ ዝመፅእ ዘሎ ወረ ስለ ዘተሓሳስቢ እዩ።

ብመጀመርያ ኣነ ናይ ሕጊ ምሁር ወይም ፈላጥ እዩ ኢሊ ኣይኮንኩን ሓሳብይ ዘቐርብ ዘሎኹ ወይም ፖሎቲካዊ ፅዕነቶ ከሕድር እዩ ዝብል እምነት እውን የብለይን ኮይኑ ግና እቲ ዝሞሃብ ዘሎ ብይን ምስቲ ተፈጺሙ ዝባሃል ዘሎ ወንጀል ክምዘን እንተሎ ክብደይቱ ክንደይናይ እዩ? በዚሑ ዶ ወይስ ዊሒዱ? ቀልጢፉ ዶ ወይስ ደንጉዩ? ስምዒታዊ ድዩ ወይስ ሚዛናዊ? ዝብል ውልቃዊ ስምዒት ስለ ዘሕደረለይ እዩ፤

ኣብ ቀረባ እዋን ብናይ ኣሜሪካ ድምፂ ራድዮ ከይተረፈ ዝተነግረሉ ሓደ ናይ 'ቕትለት ዜና መብዛሕትና ሰሚዕና ንነብር ኢና፤ ምንም እኳ እቲ ገበን ብኹሉ ወገን ክኹነን ዝግብኦ እንተኾነ ነቲ 'ቕትለት ሓቕነቱ ብዘየገድስ ፖሎቲካዊ መልክዕ ከትሕዝዎ ዝፈተኑ ሰባት ኣለዉ ስለዙይ ተራ ቕትለት ኣይኮነን እናተብሃለ ኣብ ዝውረየሉ እዋን ከመይ ገይሩ እዩ ድሮ ብይን ረኺቡስ ናይ ዓሰርተ ሰላስተ ዓመት

ዝተፈርዶ? ምንም እኳ አሚኑ እዩ እንተተብሀላ እውን ካልኦት መመዘኒ ረጅሒታት ኣብ ግምት ዶ ኣትዮም ድዮም ከምዘይ ዓይነት ህፁፅ ፍርዲ ዝረኸበ? ተፋረድቲ ቤተሰብ ከ ብቲ ዝተውሃበ ብይን ዓጊቦም ዶ ኣይዓገቡን እንተዘይ ዓጊቦም ይግባኝ ዝብልሉ መሰሎም ዝተሓለወ ድዩ? እዞም ሕቶታት እዚአም ተራ ሕቶታት መሰሎም ክረእዩ ይኸእሉ ይኾኑ ግና ናይ ሓንቲ ግራት ሞኅት (ክትፅ) ዘመናት ኣበ ዝወስደሉ ዝነበረ ሃገር ማዕረ ናይ ነፍሲ ቕትለት ኣብ ሓፂር እዋን ብይን ምርካቡ ብጣዕሚ ኣገሪሙለይ፣ዚያዳ ዘግረመለይ ኣብቲ ፍትሒን ዲሞክራሲን ዝነገሰሉ ዓዲ እናተብሃለ ዝነገረሉ ምድረ ሰሜን ኣሜሪካ እውን ከምዘይ ዓይነት ቅልጡፍ ፍርዲ ክዋሃብ ስለዘየሰማዕኹን ስለ ዘይረእኹን እየሞ ዝምልከተኩም ሰባት መልሲ ንኸትህቡኒ ይላቦ።

ካልእ ኣብዚ ሰሙን እዘይ ብኢቲቪ መደብትግርኛ ቋንቋ ዝተመሓላለፈ ዜና ካብ ቤት ትምህርቲ ሓውዜን ዝጠፍኣት ወረቐት መባዝሒት ማሸን (ፎቶ ችግር) ነቶም ሰሪቆምዋ ዝተብሃሉ ሰባትን ተሓባባርቶምን ዝተውሃበ ብይን ዝምልከት እዩ።

ስርቂ ብማንኛውም ሕብረተ ሰብ ክኹነን ዝግበኦ ወንጀል እዩ፣ ብፍላይ ሕብረተሰብ ዝግልገለሉ ንብረት ንውልቃዊ ጥቕምኻ ንምውጻል ዝግበር ዘኾነን ጥራይ ዘይኮነስ ዘሕፍር እውን እዩ። ኮይኑ ገና ኣብ ፍርዲ ክመፅእ ኣንተሎ ነቲ ወንጀል ዝመጣጠን ፍርዲ ካብ ምሃብ ንላዕሊ ህዝቢ ክማሃረሉ እዩ ኢልካ ውሳኔ ኣይተራጉድን ክምስገን ኢልካ ኣይተናእስን እቲ ተመጣጣኒ ፍርዲ ምሃብ እዩ ውሳኔ ከብሎ ዝኸእል፣ ኣብዘይ ተመጣጣኒ ፍርዲ ምሃብ ናይ ኣቲ ሕጊ ተርጓሚ(ዳኛ) መሰልን ሓላፍነትን እኳ እነተኾነ ብውልቀይ ግና ኣቲ ኣብቶም ኣርባዕተ ሰባት ዝተውሃበ ፍርዲ ናይ ህዝቢ ስምዒት ዘለዓፀሎ ብይን ከይኸውን ይጠራጠር፣ ንሓንቲ ፎቶ ኮፒ ካብ ዓሰርተ ክልተ ዓመት (ተደሚሩ) ንላዕልን እሞ ኻዓ ብኸቢድ ማእሰርቲ ዝብል ሓረግ ዝተወሰኾ ብይን ሚዛናዊ እዩ ኢልካ ክትቅበሎ ቁሩብ ይኸብድ እዩ። ሕብረተሰባዊ ፀገም (social implication) ዶ ኣየምፅእን? ኩነታት ናይቶም ኣብ ትሕቲአም ንዝነብሩን ዝማሓደሩን ስድራቤቶም ኣብ ግምት ዘእተወ ድዩ ወይስ ከምቲ ልዕል ኢለ ዝገለፅኩም ሌባ ተይዞ ዱላ ይጠየቃል ወይ ዝብል ፍልስፍና ዝወለዶ እዩ? የቐንየለይ።